

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Maastricht op Woensdag 3 September 1952.

Aanwezig de dames: Van der Mijl Dekker, Lahaye-de Wit, Smeets, Minis-Van de Geyn, Zr M. Juliette, Zr M. Christilla, Hollman, Chambille, Berendschot en de heren: Willemse, van Rummelen, Kruytzer, Ververs, Giesen, Koelman, Brans, Nijst, Geurts, Maessen, Onstenk, Mommers, van Nieuwenhoven, Cörvers, Wassenberg, Br Marinus, Br. Maurentius, Otten, Leysen, Br Agatho, Ruland, Hollman, van Noorden, en Nulens.

Allereerst wijdt de voorzitter enige woorden aan de wisseling van directeuren, die op de Enci heeft plaats gehad. Hij brengt dank aan de heer Moser en hoopt op dezelfde geest van joviale medewerking te mogen rekenen bij Ir Gadiot.

De conservator, de heer Kruytzer, brengt aan de vergadering een verzoek over van Pater Drs M. Jeuken S.J. uit Den Haag, hem te melden, waar de grote modderkruiper (ook wel weeraal of donderraal genoemd) *Misgurnus (Cobitis) fossilis* (L.). voorkomt en laat tevens het in het Museum aanwezige exemplaar zien, dat afkomstig is uit Maasniel uit een poel bij kloosterhof, Jan. 1916. Aan de vindplaatsen van de blauwe houtbij. *Xylocopa violacea* Latr. (zie Natuurhistorisch Maandblad 1949, no. 2) kunnen er weer drie toegevoegd worden n.l. een te Roermond op 25 October 1951 en twee te Maastricht (Aug. 1952). De omgeving van Maastricht heeft echter reeds meerdere vindplaatsen; ook in Roermond en omgeving is deze herhaaldelijk waargenomen door prof. Sanders.

Van de gebr. J. en W. Felder uit Vijlen heeft de Conservator ontvangen het nest van een hoornaar, gebouwd in een verlaten bijenkorf.

Wat de rivierkreeft, *Astacus fluviatilis*, betreft meldt hij de vangst van 2 exemplaren uit de Vlootbeek bij Montfort door de heer Maessen.

Niet onvermeld mag blijven het feit, dat de heer E. Caselli uit Valkenburg de krijtfossielen, door hem 25 jaar geleden in bruikleen afgestaan, thans voorgoed aan het Museum heeft geschonken. Hiervoor brengt de conservator hem hartelijk dank.

De belangrijkste aanwinst van de laatste dagen is wel de schedel van een wolharige neus-

hoorn, *Coelodonta antiquitatis* (Blum.) in bruikleen gegeven door de N.V. van Roosmalen uit Maastricht. De spreker dankt ook deze heren zeer hartelijk. De schedel is in April van dit jaar opgebaggerd in de uiterwaarden van de Maas bij Stevensweert. Het schedeldak met de *nasalia* is in zijn geheel aanwezig, evenals het eigenlijke schedelgedeelte, dat de hersenen om sluit. De linker bovenkaak is nog gedeeltelijk aanwezig, helaas zonder kiezen, terwijl de rechterkaak geheel verdwenen is. Van het dikke neustussenschot is nog een groot gedeelte behouden. De onderkaak ontbreekt. De wolharige neushoorn was een tijdgenoot van de Mammoet en leefde dus in ons land tijdens de afzetting van het hoogterras.

De heer Gytenbeek merkt op, dat het vinden van deze fossielen in het grind van de grote rivieren toch nog niet behoeft te betekenen, dat de betreffende dieren ook werkelijk hier geleefd hebben! De skeletstukken zouden van elders met het grind hier aangevoerd kunnen zijn!

De heer Geurts repliceert dat men in dit geval de sporen van zulk vervoer aan de gevonden schedel zou moeten kunnen vinden, b.v. aan het ontbreken van uitsteeksels e.d. Hier is geen sprake van. Integendeel! Bovendien heeft men wel meerdere stukken van één skelet, zelfs complete skeletten bij elkaar gevonden. Men mag veeleer concluderen, dat de meeste van dergelijke vondsten in de grote rivieren worden gedaan, omdat daar alleen gebaggerd wordt.

De heer Ververs toont een aantal fraaie keien, die hij in de grindgroeve aan de rand van het hoogterras te Koningsbos verzameld heeft. Hiervan schenkt hij aan het Museum: een klappersteen, een stuk rode ijzerkiesel, een fulgeriet, en een oölieth.

In aansluiting hierop vertoont de heer van Rummelen twee vuurstenen, afkomstig uit de St Pietersberg, die in het Museum aanwezig zijn. Ze zijn evenals zo even genoemde oöliethen een voorbeeld van verkiezelings van kalksteen door pseudo-metamorphose.

De heer Onstenk heeft van de ontsmettingsdienst van de G.G.D. te Maastricht een paar kleine kevertjes gekregen, die hij heeft gede-termineerd als *Niptus hololeucus* Fold. Dergelijke kevertjes, die wel „diefjes” worden genoemd, zijn vaak zeer schadelijk in drogerijen, lederwaren, oude boeken, schilderijen, herbarien enz. De diertjes kunnen zelfs loodkabel

aanvreten. Uit een andere bron, maar toch ook uit Maastricht ontving hij een paar exemplaren van een verwant geslacht: *Gibbium psylloidis* Czempinski, evenals een zeldzaam diertje, dat veel weg heeft van een mijt.

De heer van Nieuwenhoven brengt een verzoek over van Prof. Dr Docters van Leeuwen, uit te willen zien naar een gal in de bloem van de *gamander*, *Teucrium chamaedrys* L., veroorzaakt door een wants, *Copium cornutum* Thunberg. Ze werd onlangs door Collart gevonden op het belgische deel van de St Pietersberg. De bloeiwijze is verlengd en de bovenlip van de kroon gezwollen en vlezig.

Dezelfde Collart vermeldt zeldzame vliegjes, *Microsiana* spec., die men kan vangen in de rook van brandende heide, — onkruid, — aard-appelloof. De vliegjes, die hij „Mouches de fumée” noemt, verschijnen in verbazende hoeveelheid in de rook, maar zijn onmiddellijk weer verdwenen, zo gauw het vuur gedoofd is. De voorzitter is ervan overtuigd, dat dit in ons gewest ook zal lukken, als men het probeert, te meer daar ze al op de belgische St Pietersberg zijn waargenomen.

Ten slotte deelt de heer Gytenbeek mede, dat hij in 1949 twee - en in 1952 drie dode eikelmuisen heeft gevonden in de omgeving van Slavante, telkens in de maand April. Al deze dieren toonden beschadigingen, doordat ze waren aangevreten. Bij één exemplaar b.v. ontbraken de ogen, bij een ander de oren, bij een derde was de buik beschadigd. Een verklaring voor deze verschijnselen, kan door geen van de aanwezigen gegeven worden.

te Heerlen op Woensdag 10 September 1952.

Aanwezig de dames: Deckers, Sterken, Jansen, en de heren van Rummelen, Broeder Arnold, Collin, Terhal, van Nieuwenhoven, Coonen, van Rummelen, Deckers, Goertzen, Sterken, Mientjes, Bex, Vijgen, de Veen, Kienjet, Van der Kruk en van Velsen.

De voorzitter bespreekt enige mineralen, welke door mej. Jansen en de heren Bex en Deckers waren meegebracht.

Hierna kreeg de heer van Nieuwenhoven het woord over regeling van excursies.

Daarna deed de heer Kienjet een beroep op de leden om medewerking voor het verzamelen van mollusken in Zuid Limburg. Naar aanlei-

ding van de publicatie van mej. Van Benthem Jutting in ons Maandblad van 31 Augustus 1951 bestreed hij de eenslachtigheid van *Helix pomatia*. Daar de betreffende artikelen niet ter hand waren, was het moeilijk, om de juiste tekst van de publicaties te memoreren. Dr Terhal was van mening, dat men de mogelijkheid van eenslachtigheid in de geest van Florack niet naar de letter moet nemen. *Helix* is beslist tweeslachtig, doch het kan mogelijk voorkomen, dat sommige individuen zich gedragen, alsof ze mannelijk of vrouwelijk zijn.

AFWIJKINGEN BIJ DE VLASLEEUWENBEK.

door

PATER VAN HEST

In de omgeving van Oirschot werden door mij in 1949 verschillende afwijkende bloeivormen van *Linaria vulgaris* waargenomen.

Als eerste op 24 September, een pelorie. Het was een topbloem aan een overigens normale stengel. De bloemkroon was zeer regelmatig en buisvormig. Hij was lichtgeel van kleur met een enigszins oranje-achtige zoom. (Zie fig. I A).

Op 26 Sept. vond ik in de omgeving van Best een aantal planten die me reeds van verre opvielen door hun eigenaardige vorm en zeer geprononceerde kleur. Bij nader onderzoek bleken de planten wel zeer veel van de normale vorm af te wijken.

Hier volgt een uitvoerige beschrijving.

H a b i t u s in het algemeen: de gehele plant ziet er enigszins struikvormig uit door de vele vertakkingen en valt op door zijn oranje kleur. Het oranje der onderlip domineert sterk. Daar alle uitgebloeide bloemen aan de struik blijven hangen, ziet de plant er onfris uit. De bloemen vallen niet af wegens gebrek aan vruchtbeginsel.

B l a d e r e n aan de hoofdas zijn normaal. Sommige schutbladen zijn zeer kort, 0,4-1 mm. Sommige zeer dikke takken hebben draadvormige bladeren. Takken en bladeren zijn onbehaard, behalve bij de bloeiwijze, waar een zeer korte, zachte, afstaande beharing aanwezig is.

De rangschikking der bloemen langs de as is over het algemeen normaal hoewel er enkele stengels bij waren met slechts één enkele niet pelorische bloem.

De kelkslippen zijn iets smaller dan normaal. Daar de bloemkroon varieert van enkele mili-